

імплементції в національне законодавство України [Електронний ресурс] // URL: <http://www.univer.km.ua/visnyk/657.pdf>).

Аналізуючи міжнародно-правові документи, стає зрозумілим, що статусу потерпілого на міжнародному рівні приділено досить багато уваги, створено певні умови для захисту їх прав і інтересів, розроблено механізми компенсації шкоди, заподіяної внаслідок злочину. Але, на жаль, на практиці не все так добре. Відшкодування шкоди, заподіяної злочином, як засвідчує статистика, проводиться вкрай рідко. А це є необхідною умовою для повернення потерпілого у нормальне життя, що було у нього до цього. Забезпечення прав потерпілого є важливою загальнолюдською проблемою. Потерпілим необхідно надавати не тільки матеріальну допомогу, але і моральну, інколи моральна є навіть важливішою. Адже жертвою злочину може стати кожен.

Гринишина Ю. В.,

студентка,

Національний університет «Одеська юридична академія»

БЕЗПЕКА ПРАВ ПОТЕРПІЛИХ У МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ СУДІ

Потерпілі є одним з центральних учасників міжнародного кримінального судочинства.

Безпека прав потерпілих відіграє надзвичайно важливу роль в міжнародному праві, зокрема в Міжнародному кримінальному суді.

Останнім часом, почастишали випадки відмови жертв злочинів від давання свідчень і надання доказів, а також відмова від співробітництва з поліцією та участі в судових засіданнях, що негативно відображається на відправленні правосуддя. Саме тому потребує нормативного закріплення забезпечення безпеки потерпілих, які побоюються актів помсти з боку самих злочинців, їх родичів або співучасників.

В даному випадку, необхідно було б проаналізувати в рамках статті положення Статуту Міжнародного кримінального суду (далі – МКС) щодо регламентації заходів безпеки та порядку їх застосування.

Статутом широко регламентовано право потерпілих осіб на забезпечення безпеки. Так, заслуговує на увагу ст. 68 МКС, в якій закріплено положення, відповідно до якого Суд уживає належних заходів щодо забезпечення безпеки, фізичного і психічного благополуччя, гідності й недоторканності особистого життя потерпілих і свідків, враховуючи такі фактори, як вік, стать, стан здоров'я, характер злочину, ту обставину, що злочин включав сексуальне насильство, тощо. В договорі зосереджено увагу на захисті дітей, особливо, коли мова йде про жертв сексуального насильства.

Відповідальність за безпосереднє здійснення й координацію процедур і заходів безпеки потерпілих, які прибули до Суду, покладається на Секретаріат. Він забезпечує цілодобовий телефонний зв'язок із учасниками для подання заяви з проханням про захист або будь-якого запиту стосовно охорони потерпілих, яким загрожує небезпека спричинення шкоди або смерті. Секретаріат забезпечує заходи безпеки і на території держави, в якій проводиться розслідування.

Слід зазначити, що Секретаріат також зобов'язаний інформувати осіб, яким загрожує небезпека, про їх права, передбачені Статутом та Правилами процедури і доказування, а також про існування та функції Групи з надання допомоги потерпілим та про можливість звернення до неї; забезпечувати своєчасне ознайомлення цих осіб із відповідними рішеннями Суду, які можуть зачіпати їх інтереси, та з дотриманням положень стосовно конфіденційності. Секретар від імені Суду може обговорювати з державами угоду про переселення або надання допоміжних послуг на території будь-якої держави відносно травмованих або підданих загрозі потерпілих, яким загрожує небезпека у зв'язку з наданням ними свідчень.

У цьому аспекті Секретаріат уживає всі необхідні заходи для здійснення програми захисту свідків, включаючи супроводжуючих осіб та інших осіб, яким загрожує небезпека спричинення шкоди та /або смерті у зв'язку з їх свідченнями або в результаті їх контактів із Судом. Для включення до програми захисту, крім факторів, викладених у ст. 68 МКС, Секретаріат має враховувати: яке значення має особа, що з'являється до Суду; чи загрожує зазначеній особі та її близьким родичам небезпека у зв'язку з їх контактами з Судом; чи згодна ця особа бути включеною до програми захисту.

Особа, стосовно якої приймається рішення про вживання заходів безпеки, до включення у програму підписує угоду з Секретаріатом.

Відносно потерпілих можуть застосовуватись слідуючі засоби захисту: використання псевдоніма під час розгляду справи; спотворення виразу обличчя за допомогою електронної мозаїки в аудіовізуальному сигналі; спотворення голосу за допомогою електронних засобів; конфіденційні засідання, коли слухання закриті для публіки і ніякої аудіовізуальної трансляції за межі Суду не ведеться; проведення закритих засідань; відеоконференції; вилучення із загальнодоступних протоколів розгляду будь-якої інформації, яка могла б сприяти встановленню особистості потерпілого чи будь-якої особи, якій загрожує небезпека, тощо.

Статутом та процесуальними актами, які його доповнюють, акцентовано увагу на те, що застосування будь-яких засобів безпеки не повинно завдавати шкоди правам звинуваченої особи та бути несумісними з ними. Слід відмітити, що зазначені нормативно-правові акти не виключають також можливості запровадження засобів безпеки стосовно осіб, які скоїли злочини під загрозою реальної небезпеки.

Враховуюче наведене, та аналізуючи положення Статуту Суду, слід відмітити, що держави-учасниці домоглися нормативного закріплення широкого спектру засобів безпеки учасників судочинства. Назріла необхідність в практичній реалізації зазначених положень, у результаті якої може виникнути необхідність урахувати інші обставини, порядок надання захисту, тощо. Успішна реалізація зазначених положень залежить від якомога швидшої ратифікації Статуту Міжнародного кримінального суду й вироблення єдиних підходів й узгодженої політики держав-учасниць у цій сфері співробітництва. Адже саме захищеність потерпілих, сприяє активній співпраці з судовими структурами та правоохоронними органами, а це, у свою чергу, впливає на ефективне і швидке розслідування у справах, сприяння здійсненню судочинства та встановлення справедливості.

Наведені у цій статті міркування не вичерпують всіх проблем, які відносяться до забезпечення безпеки потерпілих в міжнародному кримінальному суді, тому доцільно продовжити наукову дискусію з цього приводу.